

Şeyhü'l-Kübrâ

Bediüzzaman
SAİD NURSÎ

Altıncısı: Kur'ân'ın altı ciheti nûrânîdir, sıdk ve hakkâniyetini gösterir. Evet, altında hüccet ve bürhan direkleri, üstünde sikke-i icâz lem'aları, önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn hediyeleri, arkasında nokta-i istinad vahy-i semâvî hakikatleri, sağında hadsiz ukûl-ü müstakîmenin delillerle tasdikleri, solunda selîm kalblerin ve temiz vicdanların ciddî itminânları ve samimî incizapları ve teslimleri, Kur'ân'ın fevkalâde hârîka, metin ve hücum edilmez bir kal'a-i semâviye-i arzıye olduğunu ispat ettikleri gibi; altı makamdan dahi, onun ayn-ı hak ve sâdık olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden, başta bu kâinatta dâimâ güzelliği izhâr, iyiliği ve doğruluğu himâye ve sahtekârları ve müfterileri imhâ ve izâle etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Mutasarrıfı, o Kur'ân'a âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimâne bir makam-ı hürmet ve bir mer-tebe-i muvaffakiyet vermesiyle, onu tasdik ve imza ettiği gibi; İslâmiyetin menbâi ve Kur'ân'ın tercümanı olan Zâtın (a.s.m.) herkesten ziyâde ona îtikad ve ihtirâmı ve nüzûlü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i nâimânede bulunması ve sair kelâmları ona yetişememesi ve bir derece benzememesi ve ümmiye-tiyle beraber gitmiş ve gelecek hakîki hâdisât-ı kevniye-yi gaybiyâne, Kur'ân ile tereddütsüz ve itminân ile beyân etmesi ve çok dikkatli gözlerin nazarı altında hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanın bütün kuvvetiyle Kur'ân'ın herbir hükmüne îman edip tasdik etmesi ve hiçbir şey onu sarsma-ması, Kur'ân semâvî, hakkâniyetli ve kendi Hâlık-ı Rahîminin mübârek kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem, nev-i insanın humsu, belki kısm-ı âzamı göz önündeki o Kur'ân'a müncezbâne ve dindarâne irtibatı ve hakikatperestâne ve müştâkâne kulak vermesi ve çok emârelerin ve vâkıaların ve keşfiyâtın şehâdetiyle cin ve melek ve rûhânîlerin dahi tilâveti vaktinde pervâne gibi hakperestâne etrafında toplanması, Kur'ân'ın kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğuna bir imzadır.

Hem, nev-i beşerin umum tabakaları, en gabî ve âmîden tut, tâ en zekî ve âlime kadar herbirisi Kur'ân'ın dersinden tam hisse almaları ve en derin hakikatleri fehmetmeleri ve yüzlerle fen ve ulûm-u İslâmiyenin ve bilhassa Şeriat-ı Kübrânın büyük müctehidleri ve usûlü'd-din ve ilm-i kelâmın dâhî muhakkikleri gibi her tâife kendi ilimlerine âit bütün hâcâtını ve cevaplarını Kur'ân'dan istihrac etmeleri, Kur'ân menbâ-ı hak ve mâden-i hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri—İslâmiyete girmeyenler—şimdiye kadar muârazaya pekçok muhtaç oldukları halde, Kur'ân'ın i'câzından yedi büyük vechi varken, yalnız bir tek vechi olan belâğatının bir tek sûretinin mislini getirmekten istinkâfları ve şimdiye kadar gelen ve muâraza ile şöhet kazanmak isteyen meşhur belîğlerin ve dâhî âlimlerin onun hiçbir vech-i i'câzına karşı çıkamamaları ve âcizâne sükût etmeleri, Kur'ân mu'cize ve tâkat-ı beşerin fevkında olduğuna bir imzadır.

Evet, bir kelâm, "Kimden gelmiş ve kim gelmiş ve ne için?" denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâgatı tezâhür etmesi noktasından, Kur'ân'ın misli olamaz ve ona yetişilemez. Çünkü Kur'ân bütün âlemlerin Rabbi ve Hâlıkının hitâbı ve konuşması ve hiçbir cihette taklidi ve ta-sannûu ihsâs edecek bir emâre bulunmayan bir mükâlemesi ve bütün insanlığın, belki bütün mahlûkâtın nâmına mebus ve nev-i beşerin en meşhur ve nâmdar muhatabı bulunan ve o muhatabın kuvvet ve vüs'at-ı îmânı koca İslâmiyeti teressüh edip, sahibini Kâb-ı Kavseyin mekâmına çıkararak, muhatab-ı Semadâniyeye mazhariyetle nüzûl eden ve saadet-i dâreyne dâir ve hilkat-ı kâinatın neticelerine ve ondaki Rabbânî maksatlara âit mesâili ve o muhatabın bütün hakâik-ı İslâmiyeyi taşıyan en yüksek ve en geniş olan îmânını beyân ve izah eden ve koca kâinatın bir harita, bir saat, bir hâne gibi her tarafını gösterip, çevirip onları yapan Sanatkârı tavriyla ifâde ve tâlim eden Kur'ân-ı Mu'cizü'l Beyânın elbette mislini getirmek mümkün değildir ve derece-i i'câzına yetişilmez.

Hem, Kur'ân-ı tefsir eden ve bir kısmı otuz kırk, hattâ yetmiş cilt olarak birer tefsir yazan yüksek zekâlı müdakkik binlerle mütefennin ulemânın senetleri ve delilleriyle beyân ettikleri Kur'ân'daki hadsiz meziyetleri ve nükteleri ve hâsiyetleri ve sırları ve âlî mânâları ve umûr-u gaybiyenin her nevinden kesretli gaybî ihbarları izhâr ve ispat etmeleri ve bilhassa Risâle-i Nur'un yüz otuz kitabının herbiri Kur'ân'ın bir meziyetini, bir nüktelerini katî bürhanlarla ispat etmesi ve bilhassa Mu'cizât-ı Kur'âniye Risâlesi şimendifer ve tayyâre gibi medeniyetin hârikalarından çok şeyleri Kur'ân'dan istihrac eden Yur-inci Sözün İkinci Makâmı ve Risâle-i Nur'a ve elektriğe işaret eden âyetlerin

işârâtını bildiren İşârât-ı Kur'âniye nâmındaki Birinci Şuâ ve hurûf-u Kur'âniye ne kadar muntazam, esrarlı ve mânâlı olduğunu gösteren Rumuzât-ı Semâniye nâmındaki sekiz küçük risâleler ve Sûre-i Fethin âhirkî âyeti, beş vecihle ihbar-ı gaybî cihetinde mu'cizeliğini ispat eden küçük bir risâle gibi, Risâle-i Nur'un herbir cüz'ü Kur'ân'ın bir hakikatini, bir nûrunu izhâr etmesi, Kur'ân'ın misli olmadığına ve mu'cize ve hârika olduğuna ve bu âlem-i şehâdetde âlem-i gaybın lisânı ve bir Allâmü'l-Guyûbun kelâmı bulunduğuna bir imzadır.

İşte, altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen Kur'ân'ın mezkûr meziyetleri ve hâsiyetleri içindir ki, haşmetli hâkimiyet-i nûrâniyesi ve azametli saltanat-ı kudsiyesi, asırların yüzlerini ışıktandırarak, zemin yüzünü dahi bin üç yüz sene tenvir ederek kemâl-i ihtiramla devam etmesi, hem o hâsiyetleri içindir ki, Kur'ân'ın herbir harfî, hiç olmazsa on sevâbı ve on hasenesi olması ve on meyve-i bâkî vermesi, hattâ bir kısmı âyâtın ve sûrelerin herbir harfî, yüz ve bin ve daha ziyâde meyve vermesi ve mübârek vakitlerde her harfin nûru ve sevâbı ve kıymeti ondan yüzlere çıkması gibi kudsî imtiyazları kazanmış, diye dünya seyyahı anladı ve kalbine dedi:

"İşte, böyle bir cihetle mu'cizâtı bu Kur'ân, sûrelerinin icmâıyla ve âyâtının ittifâkıyla ve esrar ve envârının tevâfukuyla ve semerât ve âsârının tetâbukuyla, birtek Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine ve sıfât ve esmâsına, delillerle ispat sûretinde öyle şehâdet etmiş ki, bütün ehli îmânın hadsiz şehâdetleri onun şehâdetinden teressüh etmişler."

İşte bu yolcunun Kur'ân'dan aldığı ders-i Tevhid ve îmâna kısa bir işaret olarak, birinci Makâmın On Yedinci Mertebesinde böyle,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وَخُودِهِ فِي وَحْدِيَّةِ الْقُرْآنِ الْمُعْجَزِ الْبَيَانِ الْمَقْبُولِ
الْمَرْغُوبِ لِإِجْنَائِ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَنِّ الْمَقْرُوءِ كُلِّ
أَيَّامِهِ فِي كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الْإِحْتِرَامِ بِالسَّيَةِ مَاتِ
يَلْبُوبُ مِنْ نَوْعِ الْإِنْسَانِ السَّادِمِ سُلْطَنَتِهِ الْقُدْسِيَّةِ عَلَى
أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَالْأَكْوَانِ وَعَلَى وَجْهِ الْأَعْيَانِ وَالزَّمَانِ
وَالْحَاكِمِ حَاكِمِيَّتُهُ الْمَعْنَوِيَّةِ التَّوْرَانِيَّةِ عَلَى نِصْفِ الْأَرْضِ

وَحُمِسَ الْبَشَرُ فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ عَصْرًا بِكَمَالِ الْإِحْتِشَارِ
وَكَذَا شَهِدَ وَتَرَاهُنَّ بِإِجْمَاعِ سُورَةِ الْقُنُصِيِّ السَّمَاوِيَّةِ وَ
بِاتِّفَاقِ آيَاتِهِ السُّورَانِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ بِتَوَافُقِ أَسْرَارِهِ وَأَنْوَارِهِ
وَيَتَطَابَقُ حَقَائِقُهُ وَتَمَرَاتِهِ وَأَثَارُهُ بِالشَّاهِدَةِ وَالْعَيَانِ¹

denilmiştir.

Sonra, bir fakir insana değil fânî ve muvakkat bir tarlayı, bir hâneyi, belki koca kâinatı ve dünya kadar bir mülk-ü bâkîyi kazandıran ve bir fânî adama, ebedî bir hayatın levâzımâtını bulduran ve ecelin darağacını bekleyen bir biçareyi idâm-ı ebediden kurtaran ve saadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymetli sermaye-i insâniyenin iman olduğunu bilen mezkûr misâfir ve hayat yolcusu, kendi nefesine dedi ki: "Haydi, ileri! İmânın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için kâinatın heyet-i mecmuasına mürâcaat edip, o da ne diyor dinlemeliyiz; erkânından ve eczâsından aldığımız dersleri tekmi ve tenvir etmeliyiz" diye, Kur'ân'dan aldığı geniş ve ihâtalı bir dîr-bûn ile baktı, gördü:

Bu kâinat o kadar mânidar ve muntazamdır ki, mücessem bir kitâb-ı Sübhânî ve cismânî bir Kur'ân-ı Rabbânî ve müzeyyen bir saray-ı Samedânî ve muntazam bir şehri Rahmânî sûretinde görünüyor. O kitabın bütün sûreleri, âyetleri ve kelîmâtı, hattâ harfleri ve bâbları ve fasılları ve sahîfeleri ve satırları, umûmunun her vakit mânidarâne mahv ü ispatları ve hakîmâne tağyir ve tahvilleri, icmâ ile bir Âlîm-i Küll-i Şeyin ve bir Kadîr-i Küll-i Şeyin ve bir Musannifin, herşeyde herşeyi gören ve herşeyin herşeyi ile münâsebetini bilen, riâyet eden bir Nakkâş-ı Zülcelâlin ve bir Kâtib-i Zülkemâlin vücudunu ve mevcudiyetini bilbedâhe ifade ettikleri gibi, bütün erkân ve envâıyla ve eczâ ve cüz'iyatıyla ve senkelleri ve müstemilâtıyla ve vâridât ve masârifâtıyla ve onlarda maslahatkârâne tedbilleriyle ve hikmetperverâne tecdidleriyle, bilittifak, hadsiz bir kudret ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören âlî bir Ustanın ve misilsiz bir Sâniin mevcudiyetini ve vahdetini bildiriyorlar. Ve kâinatın azametine münâsîp iki büyük ve geniş hakîkatın şehâdetleri, kâinatın bu büyük şehâdetini ispat ediyorlar.

Birinci Hakikat: Usûlû'd-din ve ilm-i kelâmın dâhi ulemâsının ve hükemâ-i İslâmiyenin gördükleri ve hadsiz bürhanlarla

ispat ettikleri hudûs ve imkân hakîkatleri. Onlar demişler ki:

"Mâdem, âlemde ve herşeyde tegayyür ve tebeddül var, elbette fânîdir, hâdistir, kadîm olamaz. Mâdem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâni var. Ve mâdem herşeyin zâtında vücûdî ve ademî bir sebep bulunmazsa müsâvidir; elbette vâcib ve ezeli olamaz. Ve mâdem muhâl ve bâtıl olan devir ve teselsül ile birbirini îcad etmek mümkün olmadığı katî bürhanlarla ispat edilmiş; elbette öyle bir Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyeti lâzımdır ki, nazîri mümtenî, misli muhâl ve bütün maadâsı mümkün ve mâsivâsı mahlûku olacak."

Evet, hudûs hakîkatı kâinatı istilâ etmiş, çoğunu göz görüyor; diğer kısmını akıl görüyor. Çünkü, gözümüzün önünde her sene güz mevsiminde öyle bir âlem vefât eder ki, herbirisinin hadsiz efradı bulunan ve herbirini zîhayat bir kâinat hükmünde olan yüz bin nevî nebâtât ve küçücük hayvanât o âlem ile beraber vefât ederler. Fakat o kadar intizam ile bir vefâtır ki, haşır ve neşirlerine medâr olan ve rahmet ve hikmetin mu'cizeleri, kudret ve ilmin hârikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıkları baharda yerlerinde bırakıp, defter-i a'mâllerini ve gördükleri vazifelerin programlarını onların ellerine vererek, Hafiz-i Zülcelâlin himâyesi altında hikmetine emânet eder, sonra vefât ederler. Ve bahar mevsiminde, haşr-i âzâmın yüz bin misâli ve nümüne ve delilleri hükmünde olarak, o vefât eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancıklar, aynen ihyâ ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi kendi yerlerinde emsâlleri ve aynen onlara benzeyenleri îcad ve ihyâ olunuyor. Ve geçen baharın mevcudâtı, işledikleri amellerin ve vazifelerin sahîfelerini îlânât gibi neşredip,

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ² âyetinin bir misâlini

gösteriyor.

Hem, heyet-i mecmua cihetinde, her güzde ve her baharda büyük bir âlem vefât eder ve taze bir âlem vücuda gelir. Ve o vefât ve hudûs o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefât ve hudûsta gâyet intizam ve mizânla o kadar nevilerin vefiyâtı ve hudûsları oluyor ki, güyâ dünya öyle bir misâfirhânedir ki, zîhayat kâinatlar ona misâfir olurlar ve seyyah âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, vazifelerini görürler, giderler.

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir Vâcibü'l-Vücud ve Vâhidü'l-Ehaddir ki, Onun vücûb-u vücuduna ve vahdetine melek, ins ve cin tâifelerinin makbul ve merğûbu olan ve bütün âyetleri her dakika kemâl-i ihtiram ile nev-i insanın yüz milyonlarcasının dilleriyle okunan, kudsî saltanatı asırlar ve devirler boyunca arzın ve kâinatın her tarafında devam eden, mânevî ve nûrânî hâkimiyeti on dört asırdır dünyanın yarısından ve insanlığın beşte biri üzerinde kemâl-i ihtişam ile cereyan eden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân delâlet eder. Ve ke-zâ, o kelâm-ı İlâhî, kudsî ve semâvî sûrelerinin icmâî, nûrânî ve ilâhî âyetlerinin ittifakı, esrar ve envârının tevâfuku, hakîkatlerinin, semerelerinin ve eserlerinin te-tâbuku ile, bilmüşâhede ve'l-ayân, Allah'ın vücûb-u vücuduna ve vahdetine şehâdet edip, ispat eder.

2. Amel defterleri açıldığında... (Tekvîr Sûresi: 10.)

İşte, bu dünyada böyle hayattar dünyaları ve vazifedar kâinatları kemâl-i ilim ve hikmet ve mizanla ve muvâzene ve intizam ve nizamlı ihdas ve icad edip, Rabbânî maksatlarda ve İlâhî gâyelerde ve Rahmânî hizmetlerde Kadîrâne istimâl ve Rahîmâne istihdam eden bir Zât-ı Zülcelâlin vücûb-u vücudu ve hadsiz kudreti ve nihayetsiz hikmeti, bilbedâhe, güneş gibi akıllara görünüyor. Hudûs mesâilini Risâle-i Nur'a ve muhakkikîn-i kelâmiyenin kitaplarına havâle ile o bahsi kapıyoruz.

Ammâ, imkân ciheti ise, o da kâinatı istilâ ve ihâta etmiş. Çünkü, görüyoruz ki, herşey küllî ve cüz'î bulunsun, büyük ve küçük olsun, arştan ferşe, zerrâtta seyyârâta kadar her mevcud, mahsus bir zât ve muayyen bir sûret ve mümtaz bir şahsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlar ile dünyaya gönderiliyor. Halbuki, o mahsus zâta ve o mâhiyete hadsiz imkânât içinde o husûsiyeti vermek; hem sûretler adedince imkânlar ve ihtimâller içinde o nakışlı ve fârikalı ve münâsip o muayyen sûreti giydirmek; hem hemcinsinden olan eşhasın miktarınca imkânlar içinde çalkanan o mevcuda o lâyük şahsiyeti imtiyazla tahsis etmek; hem sıfatların nevîleri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimâller içinde şekilsiz ve mütereddit bulunan o masnûa, o has ve muvâfık maslahatlı sıfatları yerleştirmek; hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânât ve ihtimâlât içinde mütehayyir, sergerdan, hedefsiz o mahlûka, o hikmetli keyfiyetleri ve inâyetli cihazları takmak ve teşhiz etmek, elbette küllî ve cüz'î bütün mümkinât adedince ve her mümkinin mezkûr mâhiyet ve hüviyet, heyet ve sûret, sıfat ve vaziyetinin imkânâtı adedince tahsis edici, tercih edici, tâyin edici, ihdas edici bir Vâcibü'l-Vücudun vücûb-u vücuduna ve hadsiz kudretine ve nihayetsiz hikmetine; ve hiçbir şey ve hiçbir şe'n Ondandır gizlenmediğine ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğine ve en büyük birşey, en küçük birşey gibi Ona kolay geldiğine ve bir baharı bir ağaç kadar ve bir ağacı bir çekirdek kadar sühûletle icad edebildiğine işaretler ve delâletler ve şehâdetler, imkân hakikatinden çıkıp, kâinatın bu büyük şehâdetinin bir kanadını teşkil ederler.

Kâinatın şehâdetini, her iki kanadı ve iki hakikatiyle Risâle-i Nur eczâları ve bilhassa Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler ve Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplar ta-

mamıyla ispat ve izah ettiklerinden, onlara havâle ederek, bu pek uzun kıssayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmuasından gelen büyük ve küllî şehâdetin ikinci kanadını ispat eden **İkinci Hakikat**: Bu mütemâdiyen çalkanan inkılâplar ve tahavvülâtlar içinde vücudunu ve hizmetini ve zihayatı ise, hayatını muhâfazaya ve vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlûkâtta kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir teâvün hakikati görünüyor.

Masalâ, unsurları zihayatın imdâdına, husûsan bulutları nebâtâtın mededine ve nebâtâtı dahi hayvanâtın yardımına; ve hayvanât ise, insanların muâvenetine ve memelerin Kevser gibi sütleri yavruların beslenmelerine ve zihayatların iktidarlara haricindeki pekçok hâcetleri ve erzakları umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi, hattâ zerrât-ı taâmiye dahi hüceyrât-ı bedeniyenin tâmirine koşmaları gibi, teshîr-i Rabbânî ile ve istihdâm-ı Rahmânî ile hakikat-i teâvünün pekçok misâlleri doğrudan doğruya bütün kâinatı bir saray gibi idâre eden bir Rabbü'l-Alemînin umûmi ve Rahîmâne rubûbiyetini gösteriyorlar.

Evet, câmid ve şuursuz ve şefkatsiz olan ve birbirine şefkatkârâne, şuurdarâne vaziyet gösteren muâvenetçiler, elbette gâyet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelâlin kuvvetiyle, rahmetiyle, emriyle yardıma koşturuluyorlar.

İşte, kâinata câri olan teâvün-ü umûmi; şeyyârâtta tâ zihayatın âzâ ve cihazât ve zerrât-ı bedeniyesine kadar kemâl-i intizamla cereyan eden muvâzene-i âmme ve muhâfaza-i sâmile; ve semâvâtın yaldızlı yüzünden ve zeminin zînetli yüzünden tâ çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren tezyin; ve Kehkeşandan ve Manzûme-i Şemsiyeden tâ mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden tanzim; ve güneş ve kamerden ve unsurlardan ve bulutlardan tâ bal arılarına kadar memuriyet veren tavzif gibi pek büyük hakikatlerin büyüklükleri nisbetindeki şehâdetleri, kâinatın şehâdetinin ikinci kanadını ispat ve teşkil ederler.

Mâdem Risâle-i Nur bu büyük şehâdeti ispat ve izah etmiş, biz burada bu kısacık işaretle iktifâ ederiz. İşte, dünya seyyahının kâinattan aldığı ders-i îmânîye kısa bir işaret olarak, Birinci Makâmın On Sekizinci Mertebesinde böyle,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَجُودُ، الْمُنْتَعِنُ نَظِيرُهُ،
الْمُمْكِنُ كُلُّ مَا سِوَاهُ، الْوَاحِدُ الْأَحَدُ، الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ الْكَتَابُ
الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ وَالْقُرْآنُ الْجَسْمَانِيُّ الْمُعْظَمُ وَالْقَصِيرُ
الْمُزِينُ الْمُنْتَظَمُ وَالْبَلَدُ الْمُحْتَشِمُ الْمُنْتَظَمُ بِاجْتِمَاعِ سُورِهِ
وَأَيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَأَبْوَابِهِ وَقُصُولِهِ وَصُحُفِهِ
وَسُطُورِهِ وَإِتْفَاقِ أَرْكَانِهِ وَأَنْوَاعِهِ وَأَجْزَائِهِ وَجُزْئِيَّاتِهِ
وَسَكَنَتِهِ وَمُشْتَمَلَاتِهِ وَوَارِدَاتِهِ وَمَصَارِفِهِ بِشَهَادَةِ
عَظَمَةِ احْتِاطَةِ حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالْتَفَافِ وَالْإِمْكَانِ،
بِاجْتِمَاعِ جَمِيعِ عُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلَامِ، وَبِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ
تَبْدِيلِ صُورَتِهِ وَمُشْتَمَلَاتِهِ بِالْحُكْمَةِ وَالْإِنْتَظَامِ وَتَجْدِيدِ
حُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ بِالنِّظَامِ وَالْمِيزَانِ، وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ
احْتِاطَةِ: حَقِيقَةِ، التَّعَاوُنِ، وَالتَّجَاوُبِ، وَالتَّسَانُدِ،
وَالْتَدَاخُلِ، وَالْمُوَازَنَةِ، وَالْحِفَافَةِ، فِي مَوْجُودَاتِهِ
بِالشَّاهِدَةِ وَالْعَيْنِ³

denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın Ya-
ratanını arayan ve on sekiz adet mertebe-
lerden çıkan ve arş-ı hakîkate yetişen bir
mîrâc-ı îmânî ile gâibâne mârifetten hâzî-
râne ve muhatabâne bir makâma terakkî
eden meraklı ve müştak bir yolcu adam,
kendi rûhuna dedi ki:

Fâtîha-i Şerîfede, başından tâ اِيَّاكَ⁴ ke-
limesine kadar gâibâne medh ü senâ ile bir
huzur gelip اِيَّاكَ hitâbına çıkılması gibi,
biz dahi doğrudan doğruya gâibâne ara-
mayı bırakıp, aradığımızı aradığımızdan
sormalıyız. Herşeyi gösteren güneşi gü-
neşten sormak gerektir.

Evet, herşeyi gösteren, kendini her-
şeyden ziyâde gösterir. Öyle bir şemsin
suâtü ile onu görmek ve tanımak gibi,
Hâlikımızın Esmâ-i Hüsnâsıyla ve sıfât-ı
kudsiyesiyle Onu, kabiliyetimizin nisbe-
tinde tanımaya çalışabiliriz. Bu maksadın
hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolun
hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve
o iki mertebenin pekçok hakikatlerinden
ve pekçok uzun tafsîlâtından yalnız iki ha-
kîkati icmâl ve ihtisar ile bu risâlede beyân
edeceğiz.

*Birinci Hakikat: Bilmüşâhede güzî-
müzle görünen ve muhît ve dâimî ve
muntazam ve dehşetli ve semâvî ve arzî

olan bütün mevcudâtı ceviren ve tebdil ve
tecdid eden ve kâinatı kaplayan faaliyeti
müstevliye hakîkati görünmesi ve her ci-
hetle hikmetmedâr faaliyet hakîkatinin
içinde tezâhür-ü Rubûbiyet hakîkatinin
bilbedâhe hissedilmesi ve o her cihetle
rahmetfeşân tezâhür-ü Rubûbiyet hakîka-
tinin içinde, tebârüz-ü ulûhiyet hakîkati
bizzarûre bilinmiş olmasıdır.

İşte, bu Hâkimâne ve Hakîmâne faali-
yet-i dâimeden ve perdesinin arkasında bir
fâil-i Kadîr ve Âlîmin ef'âli görünür gibi
hissedilir. Ve bu mürebbiyâne ve müdeb-
birâne ef'âl-i Rabbâniyeden ve perdesinin
arkasından herşeyde cilveleri bulunan
Esmâ-i İlâhiye hissedilir derecesinde be-
dâhetle bilinir. Ve bu Celâldarâne ve Ce-
mâlperverâne cilvelenen Esmâ-i Hüsnâdan
ve perdesinin arkasında sıfat-ı seb'a-i kud-
siyenin, ilmelyakîn, belki aynelyakîn, bel-
ki hakkalyakîn derecesinde vücudları ve
tahakkukları anlaşılır. Ve bu yedi kudsî sı-
fatın dahi, bütün masnûâtın şehâdetiyle,
hem hayattarâne, hem kadîrâne, hem âlî-
mâne, hem semîâne, hem basîrâne, hem
mürîdâne, hem mütekellimâne nihayetsiz
bir sûrette tecellîleri ile bilbedâhe ve biz-
zarûre ve biilmelyakîn bir mevsuf-u Vâci-
bü'l-Vücudun ve bir müsemmâ-i Vâhid-i
Ehadin ve bir fâil-i Ferd-i Samedin mevcu-
diyeti güneşten daha zâhir, daha parlak bir
tarzda kalbdeki îman gözüne görünür gibi
katîl bilinir. Çünkü, güzel ve mânidar bir
kitap ve muntazam bir hâne, bedahetle,
yazmak ve yapmak fiillerini; ve güzel yaz-
mak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi, be-
dâhetle, yazıcı ve dülger nâmlarını; yazıcı
ve dülger ünvanları ise, bedâhetle, kitâbet
ve dülgerlik sanatlarını ve sıfatlarını; ve bu
sanat ve sıfatlar, bedâhetle, herhalde bir
Zâtı istilzam eder ki, mevsuf ve sâni ve
müsemmâ ve fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve
müsemmâsız bir isim mümkün olmadığı
gibi, mevsufsuz bir sıfat, sanatkârsız bir
sanat dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kaideye binâen, bu
kâinat-bütün mevcudâtıyla beraber-
kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çeki-
ciyle yapılmış mânidar hadsiz kitaplar,
mektuplar, nihayetsiz binâlar ve saraylar
hükümünde, herbiri binler vecihle ve berâ-
ber hadsiz vücuh ile Rabbânî ve Rahmânî
nihayetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri
olan bin bir esmâ-i İlâhiyenin hadsiz cilve-
leriyle ve o güzel isimlerin menbâi olan
yedi sıfat-ı Sübhâniyenin nihayetsiz te-
cellîleriyle, o yedi muhît ve kudsî sıfatların

3. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O öyle bir nazîri mümtenî ve bütün mâsivâsı mümkün olan Vâcibü'l-Vücuddur ki; büyük ve mücsem bir kitap, cismânî ve muaz-
zamî bir Kur'ân, müzey-
yen ve munazzam bir saray, muhteşem ve muntazam bir şehir olan kâinat, sûrelerinin, âye-
tlerinin, kelimelerinin, harflerinin, bâblarının, fasıllarının, sayfalarının ve müştemilâtının ic-
mâıyla; erkânının, en-
vânının, eczâsının, cüz'i-
yâtının, sekenelerinin ve müştemilâtının vâridât ve masârifinin ittîfâkıy-
la; bütün ilm-i kelâm âlimlerinin birleştikleri büyük ve ihâtalı hudûs, tegayyür ve imkân hakî-
katlerinin şehâdetiyle, sûret ve müştemilâtının hikmet ve intizamla teb-
dîli hakîkatinin şehâde-
tiyle, kelimelerinin ve harflerinin intizam ve mîzan içinde yenilenme-
si hakîkatinin şehâde-
tiyle, mevcudâtındaki bilmüşâhede ve'l-ayân görünen büyük ve ihâtalı teâvün, tecâvüb, tesâ-
nüd, tedâhül, muvâzene ve muhâfaza hakikatle-
rinin şehâdetiyle Onun vücûd-u vücuduna ve vahdetine delâlet eder.

4. Ancak Sana...

mâdeni ve mevsufu olan ezeli ve ebedi bir Zât-ı Zülcelâlin vücûd-u vücuduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz sehâdetler ettikleri gibi; bütün o mevcudâtta bulunan bütün hüsünler, cemâller, kıymetler, kemâller dahi, ef'âl-i Rabbâniyenin ve esmâ-i İlâhiyenin ve sıfat-ı Semedâniyenin ve şununat-ı Sübhâniyenin, kendilerine lâayık ve muvâfık kudsi cemâllerine ve kemâllerine ve hepsi birden Zât-ı Akdesin kudsi cemâline ve kemâline bedâhetle şehâdet ederler.

İşte, faaliyet hakîkati içinde tezâhür eden Rubûbiyet hakîkati ilim ve hikmetle halk ve icad ve sun' ve ibdâ, nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbîr ve tedvîr, kast ve irâde ile tahvil ve tebdil, tenzîl ve tekmil, şefkat ve rahmetle it'am ve in'am ve ikram ve ihsan gibi şununatıyla ve tasarrufâtıyla kendini gösterir ve tanıtır.

Ve tezâhür-ü Rubûbiyet hakîkati içinde bedhahetle hissedilen ve bulunan Ulûhiyetin tebârüz hakîkati dahi, Esmâ-i Hüsnâ'nın Rahîmâne ve Kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfat-ı sübûtiye olan hayat, ilim, kudret, irâde, sem'i, basar ve kelâm sıfatlarının celâlli ve cemâlli tecellîleriyle kendini tanıtır, bildirir.

Evet, nasıl ki kelâm sıfatı vahiyler ve ilhâmlar ile Zât-ı Akdesi tanıtır; öyle de, kudret sıfatı dahi mücessem kelimeleri hükmünde olan sanatlı eserleriyle o Zât-ı Akdesi bildirir ve kâinatı baştan başa bir fûrkân-ı cismânî mâhiyetinde gösterip, bir Kadîr-i Zülcelâli tavsif ve târif eder.

Ve ilim sıfatı dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan bütün masnûât miktarınca ve ilim ile idâre ve tedbîr ve tezyin ve temyiz

edilen bütün mahlûkât adedince, mevsufları olan birtek Zât-ı Akdesi bildirir.

Ve hayat sıfatı ise, kudreti bildiren bütün eserler ve ilmin vücudunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ve zînetli sûretler, haller ve sair sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber, hayat sıfatının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi, hayat dahi bütün o delilleriyle âyineleri olan bütün zihayatları şahit göstererek, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmu bildirir.

Ve kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları göstermek için dâimâ değişen ve tazelenen ve hadsiz âyinelerden terekkep eden bir âyine-i ekber sûretine çevirir. Ve bu kıyasla görmek ve işitmek, ihtiyâr etmek ve konuşmak sıfatları dahi, herbiri birer kâinat kadar Zât-ı Akdesi bildirir, tanıtır.

Hem o sıfatları, Zât-ı Zülcelâlin vücuduna delâlet ettikleri gibi, hayatın vücuduna ve tahakkukuna ve o Zâtın hayattar ve diri olduğuna dahi bedâhetle delâlet ederler. Çünkü, bilmek hayatın alâmeti, işitmek dirilik emâresi, görmek dirilere mahsus, irâde hayat ile olabilir. İhtiyârî iktidar zihayatlarda bulunur; tekellüm ise, bilen dirilerin işidir.

İşte, bu noktalardan anlaşılır ki, hayat sıfatının yedi defa kâinat kadar delilleri ve kendi vücudunu ve mevsufun vücudunu bildiren bürhanları vardır ki, bütün sıfatların esâsı ve menbâ ve İsm-i Azamın masdarı ve medârı olmuştur. Risâle-i Nur, bu birinci hakîkati kuvvetli bürhanlar ile ispat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden, bu mezkûr katre ile şimdilik iktifâ ediyoruz.